

'T KLEIN RUSLAND

REPORTAGE KLEIN RUSLAND MET EEN URAL RANGER

Малая Россия*

*KLEIN RUSLAND

De vooruitgang valt niet te stoppen, hij is hoogstens even op te houden. In de Zelzaatse wijk Klein Rusland lijkt het echter alsof de tijd is opgehouden te bestaan. Het Ural zijspan doet niks om die indruk te ontkrachten.

Tekst Pieter Ryckaert

Foto's Peter Naessens

Rijkdom is water, het komt en gaat', luidt een Russisch gezegde. Zo is het ook met het kanaal Gent-Terneuzen. Twintig keer per dag opent 'de hoer' van Zelzate de benen terwijl een schip voorbijvaart. Zes uur per dag is de R4 ringweg onderbroken en staan de Zelzate-naren voor de open brug. De tijd blijft hier echt stilstaan. Elke dag een uur of zes. Iets verderop duikt de E34 onder het kanaal. Maar steeds minder diep, zo lijkt het. De boten die langs de hoer doorstomen worden steeds groter, het kanaal steeds ondieper. De tunnel moet worden uitgediept om de vooruitgang niet verder in de weg te staan. En daarmee moet ook de wijk Klein Rusland verdwijnen. Die ligt letterlijk in de weg van een nieuwe tunnel. Het is de tragiek van Doel, Oosterweel of andere verdwenen polderdorpen: weggespoeld door het rijke water dat moet komen en gaan. Het maakt dat Klein Rusland is gekomen en wellicht ook moet gaan.

VEREECKE

'Met een helper zijn duizend dingen mogelijk', luidt een Russisch gezegde. Het is daarom dat Kristof Vereecke in het zijspan zit terwijl ik het Kardinaal Mercierplein op stuur, het hart van Klein Rusland. Een 'Russische' wijk waar ze god noch gebod kennen, in een gemeente waar de PVDA prominent in de gemeenteraad zit, waarvan het feitelijke hart, het plein, genoemd is naar een bourgeois kardinaal? "Het slaat als een tang op een varken", zegt Vereecke. Ik ontmoette hem voor het eerst tijdens een vriendschappelijke wedstrijd tussen Eendracht Aalter en Anderlecht, ergens rond de tijd dat de Muur viel in Berlijn.

We stonden allebei als jonge tieners bij de cornervlag waar Luis Oliveira zich opwarmde. Dat zouden we pas ontdekken toen we op een schoolbank in Gent ons diploma journalistiek probeerden te halen. Succesvol in beide gevallen. Al kan het ook zomaar aan de toog van het Kraaiennest zijn geweest. 'Succesvol' betekende in geen van beide gevallen grote onderscheiding, laat dat duidelijk zijn. Daar zat dat Kraaiennest en overdosissen geuze - je bent Sporting-boy of niet - voor heel wat tussen. Vereecke is een maat. Een verdomd goeie. Vereecke is een schrijver. Een verdomd goeie. Getuige z'n boek 'Klein Rusland'. Vereecke is nu compagnon de route. En ook een beetje ballast om de drie wielen aan de grond te houden, want dat valt verdomd niet mee. Ik rijd voor het eerst met een zijspan. "Is dat wel veilig", vraagt Vereecke, die opmerkt dat je behoorlijk onbeschermd en zonder veiligheids gordels in een zijspan zit. "Tuurlijk niet", antwoord ik niet zonder enige overdrijving.

PESSIMISME

'De pessimist is geïnformeerd', luidt een Russisch gezegde. Ik weet niks over Urals. Geen bal. Ben ik niet of nauwelijks geïnformeerd, ik ben toch behoorlijk pessimistisch. Ik weet niks van zijspanrijden, los van die ene keer dat m'n vader z'n Gillet Herstal bijna omsloeg met mij in het bakje en moeder achterop, waarop moeder achterop een andere motor sprong en verdween. Ik snap het ook niet. Waarom zou je alle ongemakken van motorrijden, zoals onbeschermd in de miezer zitten, koppelen aan de ongemakken van een auto, zoals in de file moeten staan, en dat nog leuk vinden ook?

Ik ken ook Klein Rusland niet. Ik verwacht me aan een typische, verloederde arbeiderswijk zoals er zovelen teloor liggen te gaan in Vlaanderen. Het leek me gewoon een goed idee om een Russische motor door een wijk te rijden die Russisch klinkt, kwestie van ergens op terug te vallen als ik m'n pessimisme bevestigd zie wat de Ural betreft.

SAN SIRO

'Als je opschiet, maak je mensen aan het lachen', luidt een Russisch gezegde. Maar met een Ural moet je helemaal niet opschieten. Voor zover dat al tot de mogelijkheden behoort. Terwijl we het Kardinaal Mercierplein opdraaien, schuift het achterwiel een beetje weg, hoewel ik echt niet snel rijd. Vereecke probeert uit te leggen dat hier op de hoek Roger Tollenaere woont, de vroegere fietsmechanici van Tuur Decabooter en Benoni Behey, die na elke grote Ronde ingehaald werd als een held en iedereen vermaakte met achtergrondverhalen uit de Tour of Giro.

Dan stopt hij bruusk z'n uitleg en grijpt naar het handvat. Ik schiet spontaan in de lach. Ik probeer te luisteren, maar het zijspanrijden vraagt al m'n aandacht. Werkelijk alles wat je doet heeft een invloed op de gekozen richting. Geef je gas, dan trekt het span tegen naar links. Los je gas, duwt het span je naar rechts. Rem je, dan ga je weer hard naar links. Ik begin te snappen wat zijspanrijden zo leuk maakt. Wat een Ural zo geestig maakt. Vereecke ratelt intussen een eind door: "Hier heb ik jaren lopen voetballen. Interlands tegen de Bombello's; een beruchte familienaam die in de jaren negentig in het Gentse glazen straatje zeker een belletje deed rinkelen. In de schaduw van de fosforberg leek dit San Siro met de Alpen op de achtergrond." Die fosforberg is nu gesaneerd van al dan niet radioactief afval en omgeturnd tot gigantisch zonnepaneel. Het grootste van de Benelux. Maar inwoners van Klein Rusland worden geacht nog steeds geen groenten uit eigen tuin te eten, noch

grondwater te nuttigen. Met PFOS moeten de 90-jarige Kleine Russen die hier al jaren uit eigen moestuin oogsten smakelijk lachen.

LULU

'Moskou is niet in één dag gebouwd', weet de Rus. Klein Rusland wordt ook niet op tien minuten ontdekt. Ik ben even gestopt en parkeer de Ural achterwaarts voor een van de typische, modernistische huisjes, waar meteen een gordijn opzschuift en twee oude gezichten lachend het schouwspel aanzien hoe ik de koppeling vergeet te gebruiken voor die heuse achteruitversnelling en de Ural zich verslikt. Evenals Vereecke. We rijden een stukje verder, drie haakse linkerbochten rond het plein waar ik telkens strategisch even gas los, gevolgd door twee rechterbochten richting de Dimitri Peniakofflaan, waarbij ik strategisch een extra dot gas geef om goed gestuurd te raken. >>

URAL

Het verhaal van Ural begint in 1939, wanneer de Russen en Duitsers het Molotov-Ribbentrop pact sluiten om elkaar niet aan te vallen. Daarbij bekomen de Russen zelfs vijf BMW R71's als zoenoffer. Prompt wordt de IMZ-Ural-fabriek gebouwd om vergelijkbare eigen modellen te bouwen, wat zo goed als exacte kopieën waren van de BMW's: de Dnepr M-72. Omdat het pact niet standhield en de Russen bang waren dat de fabriek in Moskou gebombardeerd zou worden, werd de hele zwik verhuisd naar Irbit in Siberië, vlakbij het Oeralgebergte. Later kwam daar nog de KMZ-fabriek in Oekraïne bij, waarbij de fabriek in Irbit zich ging richten op burgermodellen. Vanaf 1953 werd Ural ook uitgevoerd. Sinds 2014 zijn ze voorzien van benzine-injectie en mits een gloednieuw uitlaatsysteem ook Euro5-gekeurd.

“KLEIN RUSLAND IS EEN ANACHRONISME, MAAR MET KARAKTER, CHARME EN EEN RIJKE, FIERE GESCHIEDENIS OP OVERSCHOT; DAT MET INBRENG VAN MODERNE TECHNIKEN TOCH NOG Z’N BESTAANSRECHT VRIJWAART. NET ZOALS DE URAL.”

Ik begin het idee te snappen. Dimitri Peniakoff was de industrieel die Klein Rusland liet bouwen. We stoppen bij z’n gedenkplaat die op het allereerste huisje hangt dat hier ooit werd gebouwd. Het werd bewoond door Alexis Veretennikov, een vroegere raadgever van de Russische tsaar Alexander, die na de Russische Revolutie naar Brussel vluchtte met z’n vrouw, de Servische prinses Vera von Ratch, hun kinderen en hond Lulu. Veretennikov was de opzichter bij de bouw van Klein Rusland en verhuisde van de praal van het Russische hof naar een arbeiderswoning niet groter dan een stevig tuinhuis, met een appelsienkist als salontafel. Veretennikov kon de corruptie rond de bouw van Klein Rusland niet aan en zou zelfmoord plegen. Vera, bijgenaamd ‘de heks’, zou er wonen tot aan haar dood in 1932. Ze werd levenloos aangetroffen in haar bed, hond Lulu trouw wakend aan haar zijde.

CHÉ

‘Er zijn geen lelijke vrouwen. Er is maar een beetje wodka’, zeggen ze in Rusland. In Klein Rusland dronken ze niet zozeer wodka, dan wel bier. Heel veel bier. Zo ook in Café ‘t Klein Rusland, jarenlang uitgebaat door Freddy ‘Ché’, zo genoemd omdat hij altijd een T-shirt met beeltenis van de Argentijnse verzetsstrijder Ernesto Che Guevara droeg. Niet omdat hij communist was, dan wel dwars van aard. Aan een tafel van ‘t Klein Rusland kon je niet zelden Eriek Verpaele ontmoeten, de gevierde schrijver die er inspiratie kwam opdoen voor een volgende roman, waarbij die inspiratie in vloeibare vorm uiteindelijk ook z’n ondergang zou worden. Of de legendarische doelman Armand ‘Mance’ Seghers, die aan z’n beroep als bieruitzetter gigantische handen overhield,

handen die ‘m ooit op één puntje na de Gouden Schoen opleverden. Mance vond het echter niet kies om op zichzelf te stemmen. Freddy Ché was de gangmaker van wat tot ver buiten Rusland de beste kermis ter wereld werd genoemd. Daarbij werden de Kleine Russen soms tot drie keer zat per dag, terwijl er wedstrijden varkens vangen, paal-klimmen of moddercatch met halfnaakte vrouwen werden georganiseerd. Daarbij werden soms de politieagenten betrokken in de catch, met een weinig tegenzin. Klein Rusland leefde volgens z’n eigen regels. Zo verkocht Freddy de burgemeester ooit een muilpeer. Die trok z’n jas uit en ging in de tegenaanval. Immanente gerechtigheid met de verloedering van de wijk als inzet. ‘t Klein Rusland staat nu leeg. Net als de andere cafés, de feestzaal, de plaatselijke supermarkt, beste bakker van de streek, slager en schilderswinkel, die als laatste der Mohikanen openbleef en eerder fungeerde als café dan schilderswinkel. En toch wonen de Kleine Russen er nog steeds graag. Het is er ondanks alles nog steeds goed toeven.

MILJOENPOOT

‘Haasten is alleen goed voor het vangen van vliegen’, klinkt het in Rusland. Maar we zetten toch onze weg verder. Met een hele dot gas, die de 750cc boxer meteen omzet in geestige wielspin. We rijden en glijden door Klein Rusland. Het is een wirwar van straten en steegjes. “Handig om je weg te stoppen als je nog maar eens een raam kapot had geschopt in je interland tegen de Bombello’s, of na het organiseren van een valse tombola de ingezamelde gelden verzilverde in de vorm van twee Playboys”, vertelt Vereecke. We rijden richting spoorweg, waar ik opnieuw achterwaarts parkeer in twee keer, wegens andermaal de koppeling vergeten.

Hier moesten begin 21ste eeuw geen vliegen gevangen worden, maar wel miljoenpoten. Nijdige insecten die nestelden in de spoorweg en vier zomers lang met miljoenen de wijk teisterden. Ze kropen, net als een Ural profiterend van de extra aandrijving van al hun poten, tot in de bedden van de Kleine Russen. Het waren Frans van Acoeynen en Roland van Acker, twee doktoren die in hun groepspraktijk gratis medische hulp aanboden als ‘Artsen voor het Volk’, die de miljoenpoot de bel aanboden. Zij dwongen de NMBS tot het oplossen van deze vervelende zaak, wat ook lukte. Door hun banden met de PVDA stuwden de ‘mijnheren dokter’ de partij naar ongekende hoogten, tot de grootste partij van Zelzate. Met Klein Rusland symbolisch als één man achter hen.

NACHTEGALEN

‘Als je met wolven leeft, moet je huilen als een wolf, weet een goede Rus. Al kan je ook zingen als een nachtegaal. Dat is het verhaal van Margueritte Geirnaert, die als klein meisje uit Klein Rusland een gouden stem blijkt te bezitten. Zij zal als Rita Gorr zingen in de grootste operahuizen, van New York tot Milaan. Weinigen Belgen kennen haar. Kleine Russen die oud genoeg zijn om Margueritte nog gekend te hebben, waren ongetwijfeld ook aanwezig bij de passage van een andere nachtegaal: Tina Turner. Ooit stond zij met partner Ike in de Mercury, de feestzaal net buiten Klein Rusland. Volgens de overlevering was heel Klein Rusland daar aanwezig. In drievoud. Dat was nog eens wat anders dan de zoveelste Vlaamse zanger die aangetrokken werd door de mythe van de volksfeesten in Klein Rusland. Helaas feesten de Kleine Russen niet meer. Onzeker over hun toekomst blijven de anciens er niettemin wonen. Zelzate wil Klein Rusland redden. Er bestaat een plan om de inwoners te verhuizen naar een nieuw te bouwen wijk, waarna Klein Rusland een make-over krijgt, om de 21ste eeuw te doorstaan. En wie weet zelfs langer. Klein Rusland ligt op apegapen, maar is niet dood. Net zoals de kranige Ural gaan ze hier door. Een anachronisme in de moderne tijd, maar met karakter, charme en een rijke, fiere geschiedenis op overschot; dat met inbreng van moderne technieken toch nog z’n bestaansrecht vrijwaart. >>

URAL RANGER

Nippon-Denso, Bermbo, Domino, Paioli, Sachs, het zijn allemaal namen die naam en faam hebben verworven. En die ook allemaal terug te vinden zijn op de huidige Ural-modellen, zo ook de Ranger waarmee ik reed. Met z’n geïnjecteerde 750cc boxermotor is die goed voor 41 pk en een maximumkoppel van 57 Nm. Je beschikt over vier versnellingen en één achteruit, terwijl je de aandrijving van het span kan aan- en uitschakelen. Tweewielaandrijving reserveer je enkel voor offroad rijden, mits de extra luchtveren onder het span hoeft dat trouwens geen probleem te zijn voor de passagier. En als de tweewielaandrijving niet volstaat, kan je met de op de Ranger standaard mee-geleverde schop nog de boel uitgraven. Naast die schop krijg je ook standaard ledverlichting vooraan op het span, een 12V-stekker, een cover voor het span, een jerrycan, bagagerrek en reservewiel dat op elk van de drie plaatsen past. De Terracota-kleur is optioneel, net als de camouflage-kleuren, maar het kleurenpalet waaruit je kan kiezen is immens. Voor een Ranger moet je 18.755 neertellen, het goedkoopste model - de T - begint bij 16.355 euro.

URAL RANGER

- + Unieke rijnsensatie
- + Louterend effect op je gemoed
- + Maakt omstaanders blij
 - Prijs
 - Houdbaarheid louterend effect
 - File

HOE RIJDT ZO'N URAL?

Verrassend leuk, moet ik toegeven. Ik had het leerproces moeilijker verwacht, al merkt Peter Carels, zaakvoerder van Moto-Adapt én uitlener van de Ural, op dat ik er sneller mee weg ben dan de doorsnee Ural-klant. Carels geeft iedereen die een Ural aanschaft eerst rijles, en dat blijkt soms bittere noodzaak. Het voordeel is dat het zelden snel gaat op een Ural en dat iedereen met een brede glimlach plaatsmaakt als je komt aangesnord. Je moet alles met mate doen en beseffen dat elke actie een reactie geeft. Elke dot gas, elke remactie maakt dat je een bepaalde richting uit gaat. De remmen zijn, hoewel Brembo, niet agressief en dat is maar goed ook want als je de achterrem gebruikt sla je vanzelf af naar rechts.

Hoewel je geen dragrace zal winnen, trekt de Ural hard genoeg om er vrij snel goed de gang in te krijgen, zonder ergerlijk traag te zijn. De gasrespons van de injectie is boterzacht. Je lijkt vanaf helemaal onderin genoeg koppel te hebben om het letterlijk te trekken. De versnellingsbak schakelt onverwacht vlot, al is de neutraal soms even zoeken.

De oude BMW-truc van even de koppeling laten opkomen helpt ook hier, wat geen toeval kan heten. Het geheel klinkt niet verkeerd. Je hoort geen zorgwekkende tikkende geluiden of zingende lagers. Niks dat je doet vrezen voor de betrouwbaarheid of de twee jaar garantie, terwijl de Euro5-uitlaat zelfs erg beschaafd klinkt. Je zit bovenop de Ural en bent niet beschut voor de elementen, maar het zit comfortabel, mede dankzij het afgeveerde zadel. Het is enkel even zoeken waar je je rechervoet moet plaatsen tussen de wirwar van buizen en bevestigingen, waarbij je ook de achterrem en voetpedaal voor de achterrautoversnelling best niet met elkaar verwart. Het rijplezier zit 'm in de onthaasting, de constante, benodigde concentratie en het anticiperen op het overige verkeer. Je gaat ook erg snel glijden, althans met het achterwiel, maar dat maakt al gauw integraal deel uit van het correct rijden. Het zijspanwiel liften is iets minder evident. Als dat gebeurt, gaat het zo geleidelijk dat je het zelfs nauwelijks merkt, maar bruut rijden is geen aanrader. ■

> Meer info: www.moto-adapt.be

Motor:	749cc, 2 kl./cil., luchtgekoelde boxer
Boring x slag:	78 x 78 mm
Compressieverhouding:	8,6:1
Max. vermogen:	41 pk @ 5.500 tpm
Max. koppel:	57 Nm @ 4.300 tpm
Brandstofvoorziening:	elektronische injectie
Transmissie:	4 versnellingen (één achteruit), cardan, uitschakelbare tweewielaandrijving
Frame:	stalen buizenframe
Voorvering:	IMZ leading link voorvork
Achtervering:	Sachs twin shock, veervoorspanning instelbaar
Voorrem:	enkele 295 mm schijf met Brembo 4zuigerremklauwen
Achterrem:	enkele 245 mm schijf met Brembo 2zuigerremklauw (idem op span)
Banden voor/achter:	4.0 x19 (Duro HF-308, idem span en reservewiel)
Wielbasis:	n.b.
Balhoofdhoek/naloop:	n.b.
Gewicht:	730 kg (droog)
Zithoogte:	812 mm
Tankinhoud:	22,7 l.
Kleuren:	Burgundy, Grijs, Groen (andere kleuren optioneel tegen meerprijs)
Prijs België:	€ 18.755,-
Prijs Nederland:	n.b.